

Op 13 november 2008 is de Europese Betekeningsverordening van toepassing geworden die taalvereisten, termijnen, gebruik van modelformulieren en kostenregeling wijzigt. De belangrijkste veranderingen worden hier toegelicht. Bovendien wordt duidelijk gemaakt welke bepalingen ondanks de te late uitvoering in Nederland wel degelijk moeten worden toegepast.¹

Welke betekeningsregels gelden nu precies?

Gewijzigde EU-Betekeningsverordening van toepassing

.....
Mirjam Freudenthal

honorair senior onderzoeker
Molengraaff Instituut Utrecht
.....

Op 13 november 2008 is de gewijzigde EG-Betekeningsverordening (BetVo-II, nr. 1393/2007) van toepassing geworden. De verordening kent belangrijke wijzigingen met betrekking tot de handhaving van bepaalde termijnen, de taalvereisten, het gebruik van modelformulieren en de kostenregeling.

De enige bepaling uit deze gewijzigde verordening die in een uitvoeringswet geregeld dient te worden, is die over de kostenregeling. Zij behelst een opdracht aan de lidstaten om een vaste vergoeding te bepalen voor de betekening of ken-

nisgeving door de deurwaarder of een ander bevoegd persoon (art. 11 BetVo-II). De verordening is echter niet tijdig uitgevoerd. Dit betekent dat noch de kostenregeling noch andere in verband met de grensoverschrijdende betekening wenselijke aanpassingen tijdig in werking zijn getreden.

Het is te betreuren dat de uitvoering niet tijdig heeft plaatsgevonden. De BetVo-I, en thans de BetVo-II, is kwantitatief het belangrijkste procesrechtelijke instrument binnen Europa. Het is ongewenst dat partijen in onzekerheid worden gelaten over de regels die van toepassing zijn in de periode tot de inwerkingtreding van de uitvoeringswet.²

Toepasbaarheid onduidelijk

Gelijktijdig met het van toepassing worden van de BetVo-II is BetVo-I (Verordening EG nr. 1348/2000) ingetrok-

ken. Hoewel verordeningen niet mogen worden omgezet in het nationale recht omdat dit het directe en uniformerende effect van verordeningen zou kunnen verhinderen en de oorsprong van de rechtsregel onherkenbaar zou kunnen maken, moeten zij wel kunnen worden uitgevoerd in het nationale recht. De behandeling in het parlement van de betreffende uitvoeringswet (TK 2008-2009, 31 522) is echter niet tijdig afgerond. Dit roept vragen op over de toepasbaarheid van de regels voor betekening in civiele zaken binnen de EU.

Omdat verordeningen doorgaans rechtstreekse werking hebben, zou in principe volstaan kunnen worden met het raadplegen van de nieuwe BetVo-II. De verordening kent echter enkele bepalingen die, om uitgevoerd te kunnen worden in het nationale recht, nader geregeld dienen te worden en waarvan vóór 13 augustus 2008 mededeling had moeten plaatsvinden. Hieronder valt onder meer art. 11 dat betrekking heeft op de kosten van betekening of kennisgeving. Dit artikel bepaalt in zijn nieuwe

.....
¹ De voorgestelde uitvoeringswet nr. 31 522 behelst een wijziging van de uitvoeringswet BetVo-I. Een aantal artikelen van de uitvoeringswet BetVo-I blijft ongewijzigd en vindt dus onverkort toepassing.

.....
² De EG-Betekeningsverordening nr. 1393/2007 is op 13 november 2007 vastgesteld (PbEU 2007, L 324). De uitvoeringswetgeving is pas op 30 juni 2008 bij de Tweede Kamer ingediend.

illustratie: P
Keeler

vorm dat de deurwaarder alleen nog een vaste vergoeding voor de betekening mag vragen waarvan de hoogte vooraf door Nederland dient te worden vastgesteld en aan de Commissie meegedeeld.

De te late uitvoering is des te pijnlijker omdat de kostenregeling van art. 11 gewijzigd is vanwege de onvrede binnen Europa over de kosten die de Nederlandse deurwaarder bij de betekening van buitenlandse stukken in rekening bracht. Doorgaans is de kennisgeving van stukken in lidstaten waar de griffie de verzending verzorgt kosteloos, of wordt een klein (vast) bedrag in rekening gebracht, terwijl in de lidstaten waar de deurwaarder de stukken betekent, wel kosten in rekening gebracht worden. Daarbij werd in Frankrijk een vast deurwaarderstarief van € 65 gehanteerd en kon de Nederlandse deurwaarder zelf zijn kosten bepalen. Dit had tot gevolg dat de kosten per deurwaarder sterk konden verschillen en hoog konden op-

lopen. Art. 6 ontwerp Uitv.wet. BetVo-II bepaalt dat het bedrag dat door de deurwaarder in zijn functie van ontvangende instantie in rekening gebracht mag worden, € 65 bedraagt.

Het is de vraag of de Nederlandse deurwaarder sinds 13 november anticipeert op art. 6 Uitv.wet BetVo-II en slechts € 65 in rekening brengt. Hoewel de verordening meldt dat het om 'één enkele vaste vergoeding' gaat, is onduidelijk of dit slechts één (poging tot) betekening omvat dan wel meerdere pogingen van de deurwaarder inhoudt. De deurwaarder moet immers de nodige stappen zetten voor de betekening (art. 7 lid 2 sub b BetVo-II).

Woonplaatskeuze

Art. 56 [oud] Rv gaf uitvoering aan de wijze van betekening via de decentrale instanties volgens de BetVo-I. Dit artikel heeft tot veel onduidelijkheid aanleiding gegeven, in het bijzonder wanneer de dagvaarding overeenkomstig art. 63

Rv aan het kantooradres van de advocaat werd betekend. Deze bepaling is in het gewijzigde art. 56 Rv geschrapt. De reden daartoe is dat de verordening thans buiten twijfel stelt dat zij alleen van toepassing is op de (grensoverschrijdende) verzending van stukken ter betekening of kennisgeving in een andere lidstaat. Overweging 8 van BetVo-II vermeldt expliciet dat de verordening niet van toepassing is op de betekening en de kennisgeving van een stuk aan de gevolmachtigde vertegenwoordiger van de partij in de lidstaat waar de procedure plaatsvindt, ongeacht de woonplaats van die partij.

In de praktijk zal het erop neerkomen dat een uitdrukkelijke woonplaatskeuze bij een Nederlandse gemachtigde gemaakt moet worden, wil een betekening aan het kantooradres van de gemachtigde rechtsgeldig zijn. Het lijkt ook met deze wijziging niet zonder risico om, zoals in de advocatuur gebruikelijk is, zonder een schriftelijke woonplaatskeu-

SCHEMATISCHE VOORSTELLING VAN DE WIJZE VAN BETEKENING VOLGENS DE BETEKENINGS-VERORDENING II (BETVO-II) EN DE UITVOERINGSWET DAARBIJ

Dit schema geldt voor betekening/kennisgeving vanuit Nederland binnen de EU indien gedaagde géén woonplaats in Nederland gekozen heeft

Dagvaardingsprocedure (art. 56 Rv)

ter keuze van eiser

In de dagvaardingsprocedure is volgens Nederlands procesrecht alleen de betekening op voet van art. 56 lid 2 en 3 Rv rechtsgeldig. De rechtstreekse betekening op voet van art. 15 BetVo-II vanuit Nederland is niet geldig. Naar Nederland is deze betekening wel toegestaan (zie art. 8 Uitvoeringswet BetVo-II)

Verzoekschriftprocedure (art. 277 Rv)

Art. 14 BetVo-II

Griffie verzendt vertaling van oproeping (verzoekschrift) in afschrift of in taal die de belanghebbende begrijpt of in taal van aangezochte lidstaat (zie art. 8 lid 1 BetVo-II) aangetekend met bericht van ontvangst rechtstreeks aan de belanghebbende met (verplichte) meezending van weigeringsformulier (zie bijlage BetVo-II). Belanghebbende kan weigeringsformulier terugzenden aan verzendende griffie (art. 277, lid 2: Griffie kan ook verzenden via ontvangende instantie; zie hierboven).

ze gemaakt te hebben, de weg van art. 63 Rv te volgen.³ Omdat deze bepaling in de gewijzigde verordening is opgenomen, zal deze regeling reeds vanaf 13 november van toepassing zijn. Een belangrijk gevolg van de woonplaatskeuze is verder dat de dagvaarding en de bijkomende stukken in dat geval veelal niet vertaald hoeven te worden omdat dan niet voldaan hoeft te worden aan de taalvereisten van de verordening.

Via decentrale instanties en rechtstreeks via post

Het gewijzigde art. 56 Rv onderscheidt thans de betekening via de deurwaarder aan de ontvangende instantie (lid 2) en de rechtstreekse betekening door de deurwaarder via de post overeenkomstig art. 14 BetVo-II aan de geadresseerde in een andere lidstaat (lid 3). Dit betekent dat thans ook in de eerste instantie de dagvaarding rechtstreeks per post kan worden verzonden. Omdat deze bepaling zuiver internrechtelijk van aard is, kan deze bepaling pas toepassing vinden nadat art. 56 [nieuw] Rv in werking is getreden.

Taalvereisten

De belangrijkste wijziging voor de praktijk is de regeling van de taalvereisten. Art. 8 BetVo-II bepaalt thans dat een stuk dat grensoverschrijdend betekend moet worden gesteld moet zijn in de taal die de geadresseerde begrijpt⁴ of de taal van de aangezochte lidstaat.⁵ De BetVo-II staat niet toe dat ook andere talen worden gebruikt. Het artikel geeft ook aan onder welke omstandigheden en op welke wijze het stuk geweigerd kan worden. Daartoe wordt door de ontvangende instantie – of, als de stukken

3 Verschijnt de gedaagde niet in de procedure en is er geen schriftelijke woonplaatskeuze, dan zal de rechter aan de vereisten van art. 19 BetVo-II dienen te toetsen en dus geen verstek mogen verlenen.
 4 In de uitvoeringswet TK 2008-2009, nr. 5, p. 2 staat vermeld dat dat elke taal kan zijn, bijvoorbeeld ook Turks – een taal die geen officiële taal binnen de EU is. Zie voor een uitgebreide behandeling van de wijzigingen en schematische voorstelling van de mogelijkheden tot betekening: M. Freudenthal, in: *JBPr* 2008, p. 331-343.
 5 Zie voor enige uitleg over het begrijpen van een taal de zaak-Weiss, HvJ EG 8 mei 2008, zaak C-14/07, M. Freudenthal, in: *Advocatenblad* 2008, p. 364-365. De bewijslast dat de geadresseerde een bepaalde taal begrijpt, rust op degenen die om betekening of kennisgeving heeft verzocht.

rechtstreeks per post worden toegezonden, door de verzendende griffie of de verzendende deurwaarder – een modelformulier meegestuurd dat de belanghebbende informeert dat hij het stuk binnen een week kan weigeren indien het niet is gesteld in de vereiste taal of niet vergezeld gaat van een vertaling als genoemd in art. 8 lid 1 a of b BetVo-II. In dat geval moet het formulier teruggezonden worden aan de op het formulier vermelde instantie.⁶ Het formulier is in alle talen van de lidstaten in (een bijlage bij) de verordening opgenomen. Moet een stuk in Nederland betekend worden, dan zal het weigeringsformulier door de deurwaarder in de Nederlandse taal moeten worden bijgevoegd. De geadresseerde kan in het formulier aangeven welke taal hij wel begrijpt.

Art. 8 lid 3 BetVo-II ten slotte geeft aan wat de rechtsgevolgen zijn van een weigering. Het artikel codificeert de uitspraak in de zaak-Götz Leffler/Berlin van het HvJ EG.⁷ Het hof oordeelde in die zaak dat de verzender het verzuim kan herstellen door de gevraagde vertaling alsnog toe te zenden. De verzending dient dan wel onverwijld plaats te vinden.

De vorengenoemde bepalingen van art. 8 BetVo-II zijn rechtstreeks geldend, dus zullen zij vanaf 13 november 2008 toegepast dienen te worden. Dit impliceert dat het weigeringsformulier zal moeten worden meegezonden met het stuk dat betekend wordt of waarvan kennisgeving plaatsvindt.

Wijzen van verzending en betekening of kennisgeving van artt. 14 en 15

Art. 8 lid 4 BetVo-II bepaalt dat de vereisten van art. 8 ten aanzien van de taal en het weigeringsformulier ook gelden voor onder meer de wijzen van betekening of kennisgeving per post (art. 14) en de rechtstreekse betekening of kennisgeving door een belanghebbende (art. 15). Hiermee is de bescherming van de geadresseerde ten aanzien van deze wijzen van betekening of kennisgeving gelijkgesteld met die bij de betekening via de decentrale instanties.

Art. 14 BetVo-II geeft de lidstaten niet langer de mogelijkheid om aan de postver-

zending eigen voorwaarden te verbinden. Door eigen voorwaarden te verbinden aan de postverzending veroorzaakte art. 14 BetVo-I een onoverzichtelijke situatie met per lidstaat een andere regeling. Thans moet de verzending steeds bij aangetekend schrijven met ontvangstbevestiging of op een gelijkwaardige wijze plaatsvinden. Ook deze bepalingen volgen rechtstreeks uit de verordening en zullen dus vanaf 13 november toepassing dienen te vinden.

Termijnen

Een eerste opmerking betreft de regeling van de termijn waarbinnen het stuk betekend moet worden.⁸ Art. 7 BetVo-II richt zich tot de ontvangende instantie die belast is met de betekening of kennisgeving van de stukken. Bepaald wordt dat thans de betekening of kennisgeving ten minste binnen een maand na ontvangst van het stuk dient plaats te vinden. In elk geval moet de ontvangende instantie de nodige stappen blijven ondernemen om het stuk te betekenen, tenzij de verzendende instantie in het betreffende formulier anders heeft aangegeven. De verzendende instantie kan dus zelf aangeven wanneer de verdere betekening of kennisgeving gestaakt moet worden.⁹

In de nota naar aanleiding van het verslag wordt aangegeven dat de ‘verzendende instantie vervolgens kan kiezen voor een rechtstreekse betekening conform art. 14 of 15 BetVo-II’.¹⁰ Deze zienswijze is mijns inziens onjuist voor wat betreft de rechtstreekse betekening of kennisgeving door de belanghebbende aan een deurwaarder of bevoegde persoon in de aangezochte lidstaat, die op zijn beurt zorgdraagt voor de betekening of kennisgeving aan de geadresseerde (art. 15). Volgens art. 56 lid 3 [nieuw] Rv kan alleen de deurwaarder of griffie het stuk rechtstreeks per post aan de geadresseerde toezenden. Bij de rechtstreekse betekening of kennisgeving door de belanghebbende krachtens art. 15 is echter in beginsel geen taak voor de deurwaarder in Nederland weggelegd. Als belanghebbende in de zin van art. 15 geldt alleen de partij zelf.¹¹

8 Bij de taalvereisten is reeds vermeld dat de weigering om een stuk in ontvangst te nemen binnen een week moet plaatsvinden.

9 Art. 7 heeft rechtstreekse werking en zal dus vanaf 13 november in acht genomen moeten worden.

10 TK 2008-2009, 31 522, nr. 5, p. 6.

11 Het lijkt niet voor de hand te liggen dat de belanghebbende de deurwaarder zal machtigen de weg

Rechtstreekse betekening of kennisgeving, art. 15 BetVo-II

Onder advocaten bestaat – terecht – onduidelijkheid over de toepasselijkheid van art. 15. Allereerst moet bij deze bepaling onderscheiden worden tussen een betekening vanuit Nederland en een betekening door een buitenlandse partij op Nederlands grondgebied. Een dubbele waarschuwing is daarom op zijn plaats.

Hoewel de lidstaten bij dit artikel niet langer een voorbehoud mogen maken, kunnen zij een dergelijke betekening of kennisgeving op hun grondgebied wel uitsluiten. Een partij die deze weg wil volgen, zal dus steeds vooraf moeten controleren of de aangezochte lidstaat deze wijze van betekening of kennisgeving op haar grondgebied toestaat. Nederland staat deze wijze van betekening of kennisgeving op haar grondgebied wel toe (art. 8 Uitv.wet). Ook als een lidstaat deze rechtstreekse wijze van betekening op haar grondgebied toestaat, betekent dit niet dat de Nederlandse eiser in de dagvaardingsprocedure deze wijze van betekening vanuit Nederland rechtsgeldig kan volgen.

De tweede hindernis betreft dan ook de betekening vanuit Nederland in de dagvaardingsprocedure. Ten aanzien van de Nederlandse eiser is de wijze van rechtstreekse betekening of kennisgeving *geen* geldige betekening. Art. 56 leden 2 en 3 Rv bepalen namelijk dat de betekening óf via de decentrale instanties plaatsvindt óf via de deurwaarder als verzendende instantie die het stuk per aangetekende post rechtstreeks krachtens art. 14 BetVo-II aan de geadresseerde kan verzenden.

Eigenlijk moet worden vastgesteld dat art. 15 BetVo-II binnen de EU geen werkelijke betekenis heeft.¹²

.....
van art. 15 te volgen, nu de eenvoudige verzending per post openstaat.

12 Soms adviseer ik advocaten die zonder succes de betekening via de decentrale instanties hebben gevolgd om alsnog een afschrift van de dagvaarding rechtstreeks aan een deurwaarder of andere ambtelijke persoon in de lidstaat toe te zenden, ter betekening aan de gedaagde. Meestal bereikt de dagvaarding de gedaagde dan wel, en dan is het alleen te hopen dat de gedaagde verschijnt of dat de rechter in Nederland geen problemen met deze wijze van betekening heeft. Waarschijnlijk is dit advies niet meer nodig nu de deurwaarder gelijktijdig een afschrift van de dagvaarding per aangetekende post rechtstreeks aan de gedaagde kan toezenden.

6 Het formulier is opgenomen in de verordening onder bijlage II.

7 HvJ EG 8 november 2005, C-443/03, Jur. 2005, p. I-9611.